

Paistinvaaran alueen vanhojen metsien (FI0700068) sammalkartoitukset 2017

Hydrologia-LIFE (LIFE16NAT/FI/000583)

Timo Kypärä

JOHDANTO JA MENETELMÄT

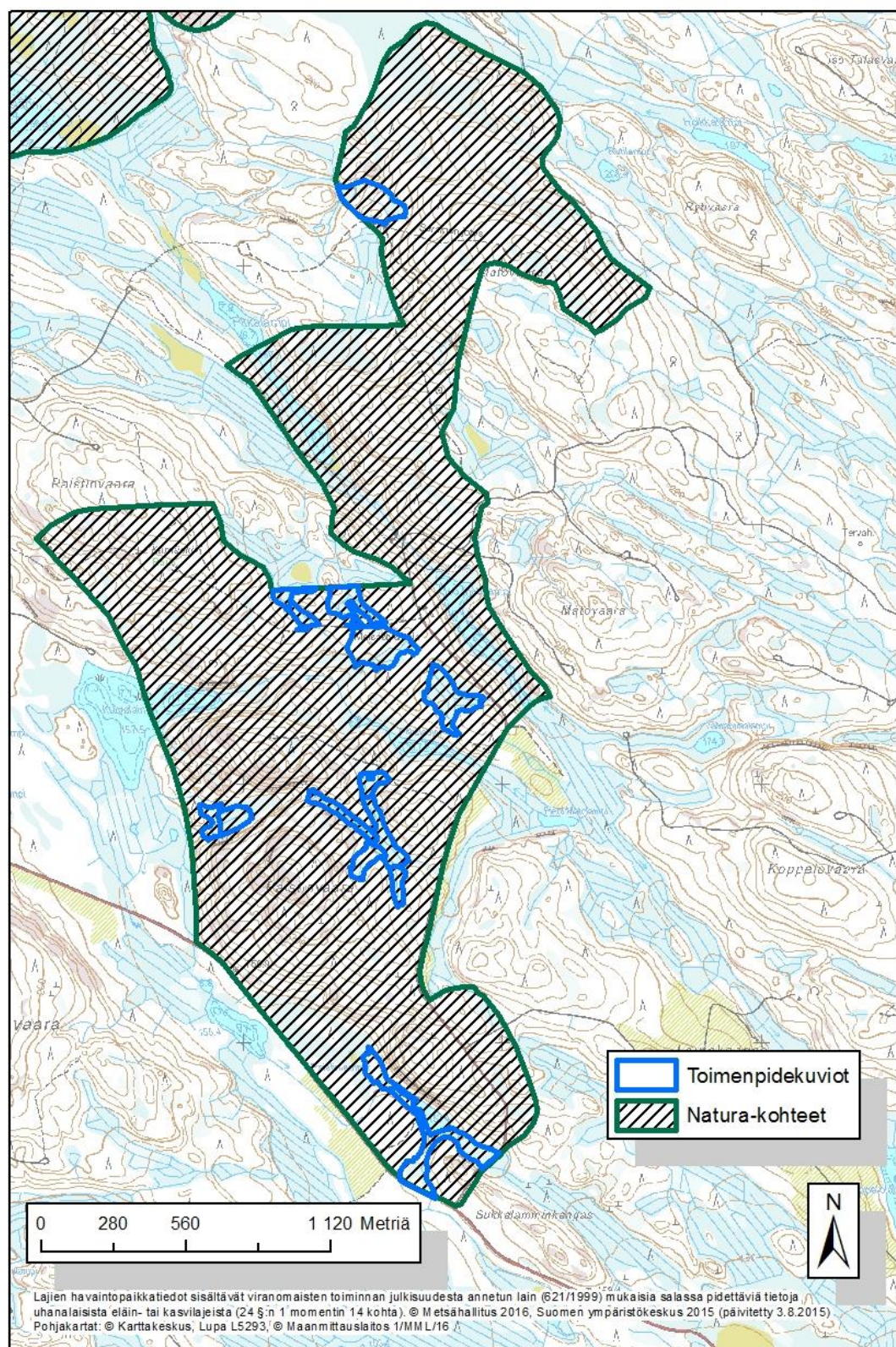
Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Hydrologia-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Paistinvaaran alueen vanhat metsät nimisen Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä sammalkartoitus on tehty ojitettujen soiden ja pienvesien ennallistamissuunnitelman laatimista varten (Kuva 1). Lisäksi kartoitettiin Natura-alueen huomionarvoista sammallajistoa myös Kypäräjärven eteläpuolella.

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Paistinvaaran alueen vanhat metsät niminen Natura-alue sijaitsee Pohjois-Karjalassa Nurmeksen kunnassa. Eliömaantieteellisesti kohde sijaitsee Pohjois-Karjalan eliömaakunnassa (PK) ja Keskipohjoisella kasvillisuusvyöhykkeellä Pohjois-Karjala - Kainuun osa-alueella (3b). Nyt suunnittelun kohteena olevalta Natura-alueen osa-alueelta ei ole Hertta/eliölajit -tietokantaan tallennettu sammalhavaintoja.

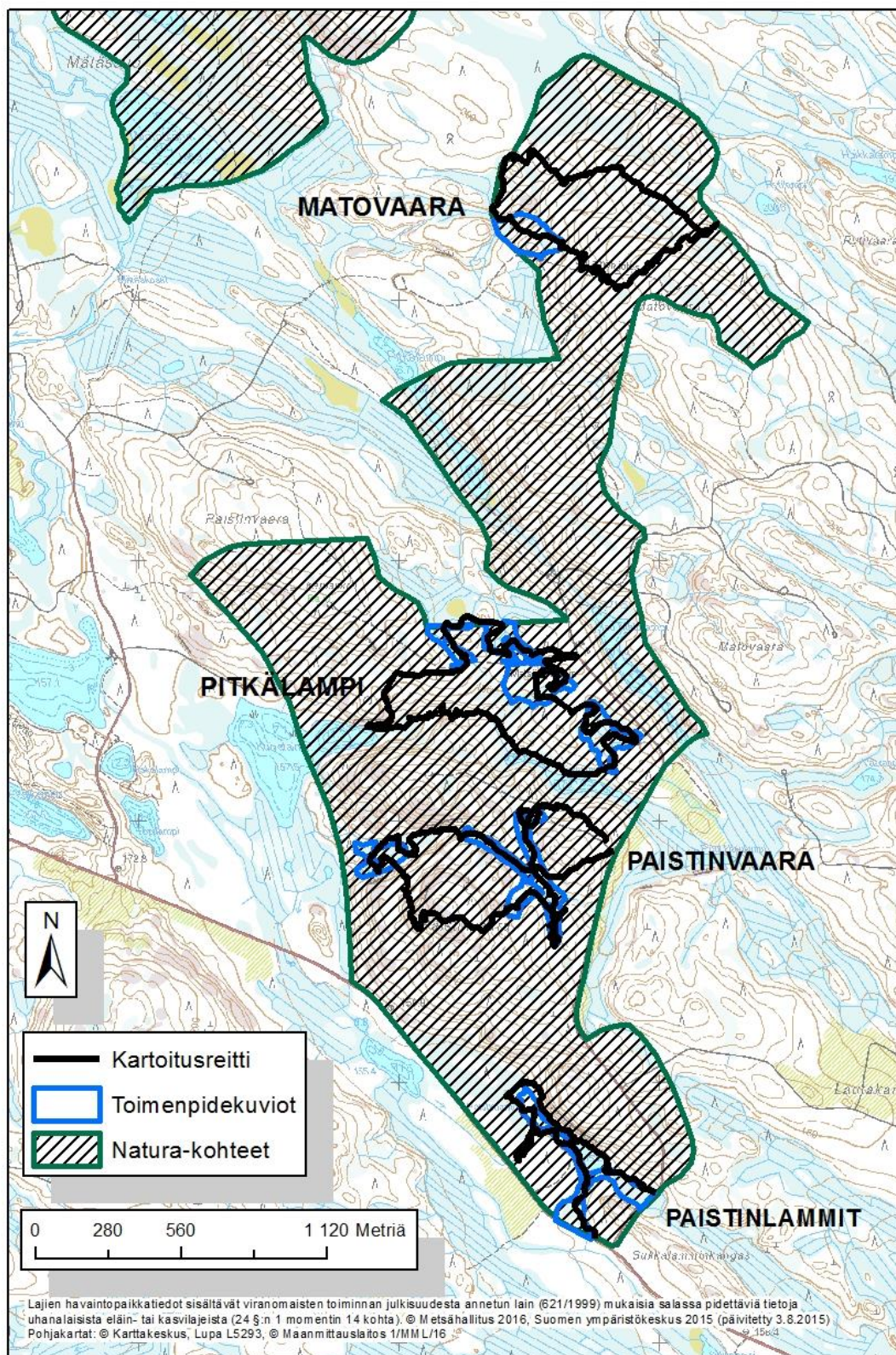
Kartoitukseen käytettiin kolme maastotyöpäivää ja ne suoritettiin 19.-21.9.2017. Kartoituksessa käytettiin yleiskartoitusmenetelmää, jossa kohdelajeina ovat uhanalaiset, silmällä pidettävät, rauhoitetut ja harvinaiset lajit. Kartoituksen kohteena olevista sammallajeista kerättiin näytteitä, joista lajinmääritys varmistettiin mikroskooppilla. Kerättyjen näytteiden ja huomion arvoisten lajien havaintopaikat tallennettiin GPS-paikantimeen. Myös kuljettu kartoitusreitti tallennettiin GPS-paikantimeen. Sammallajien lisäksi kirjattiin ylös havaintoja raidankehokälästä (*Lobaria pulmonaria*) NT ja samettikesijäkälästä (*Leptogium saturninum*) NT. Maastokartoituksista, mikroskooppisesta lajinmäärityksestä ja raportoinnista vastaa suunnittelija Timo Kypärä Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluista.

Kuva 1. Paistinvaaan alueen vanhojen metsien Natura-alueen osa-alue ja ennallistettavat kohteet kartalla.

TULOKSET

Kartoitusjälki

Kuva 2. Paistinvaaaran alueen kartoitusreitit ja reiteistä käytetyt nimet.

Lajihavainnot

Kartoituksissa havaittiin 10 huomionarvoista lajia, joista sammalia on 8 lajia ja kaksi jäkälälajia. Kaikkiaan näille lajeille kirjattiin 49 havaintopaikkaa. (Taulukko 1). Kartoituksen merkittävien lajihavainto on Pitkälammen laskupuron penkan kiveltä löytynyt korpipohtosammalen (*Herzogiella turfacea*) VU esiintymä. Korpipohtosammal on luontodirektiivin liitteessä II mainittu sammallaji ja se on asetettu erityisesti suojeltavaksi lajiksi. Korpipohtosammalta havaittiin yksi kohtalaisen runsas kasvusto.

Valtaosa huomionarvoisten lajien havainnoista on lahoppuun maksasammalia. Silmällä pidettävä (NT) kantoraippasammal (*Anastrophyllum hellerianum*) on kohteella yleinen ja siitä kirjattiin ylös vain osa havainnoista. Valtakunnallisesti vaarantuneiksi (VU) luokiteltuja pikkulovisammalta (*Lophozia ascendens*) ja kantopaanusammalta havaittiin yhteensä 11 maapuulta. Etenkin Matovaaran länsirinteen soistuneessa notkanteessa on runsaasti järeää (haapa)maapuuta ja niillä monilajisesti huomionarvoisia lahoppuun maksasammalia. Tarkemmat tiedot lajihavainnoista tallennetaan lajiGIS-järjestelmään. Huomionarvoisten lajien havaintopaikat on esitetty kartalla kuvissa 4-8.

Taulukko 1. Kartoituskohteen merkittävimmät lajihavainnot.

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi	Uhanal.lk	Muu status	Runsaus
<i>Herzogiella turfacea</i>	korpipohtosammal	VU	DII, §	1
<i>Lophozia ascendens</i>	pikkulovisammal	VU		6
<i>Calypogeia suecica</i>	kantopaanusammal	VU		5
<i>Lophozia ciliata</i>	ripsilovisammal	NT/RT		1
<i>Schistostega pennata</i>	aarnisammal	NT/RT		2
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	kantoraippasammal	NT		20
<i>Lophozia longiflora</i>	metsälövisammal	NT		4
<i>Lobaria pulmonaria</i>	raidankehkojäkälä	NT		8
<i>Leptogium saturninum</i>	samettikesijäkälä	NT		1
<i>Gymnomitrium concinnatum</i>	tunturihopeasammal	RT		1

VU = vaarantunut

NT = silmällä pidettävä

RT = alueellisesti uhanalainen

DII = luontodirektiivin liitteen II laji

§ = erityisesti suojeltava laji

HOITO YM. SUOSITUKSET

Matovaaran luoteispuolella sijaitsevalta toimenpidekuviolta ei havaittu huomionarvoista lajistoa. Toimenpidekuvion itäpäässä on ojan yli kaatunut järeähkö haapamaapuu, joka suositellaan säästettävän mahdollisimman ehjänä ojaa täytettäessä. (Kuva 4).

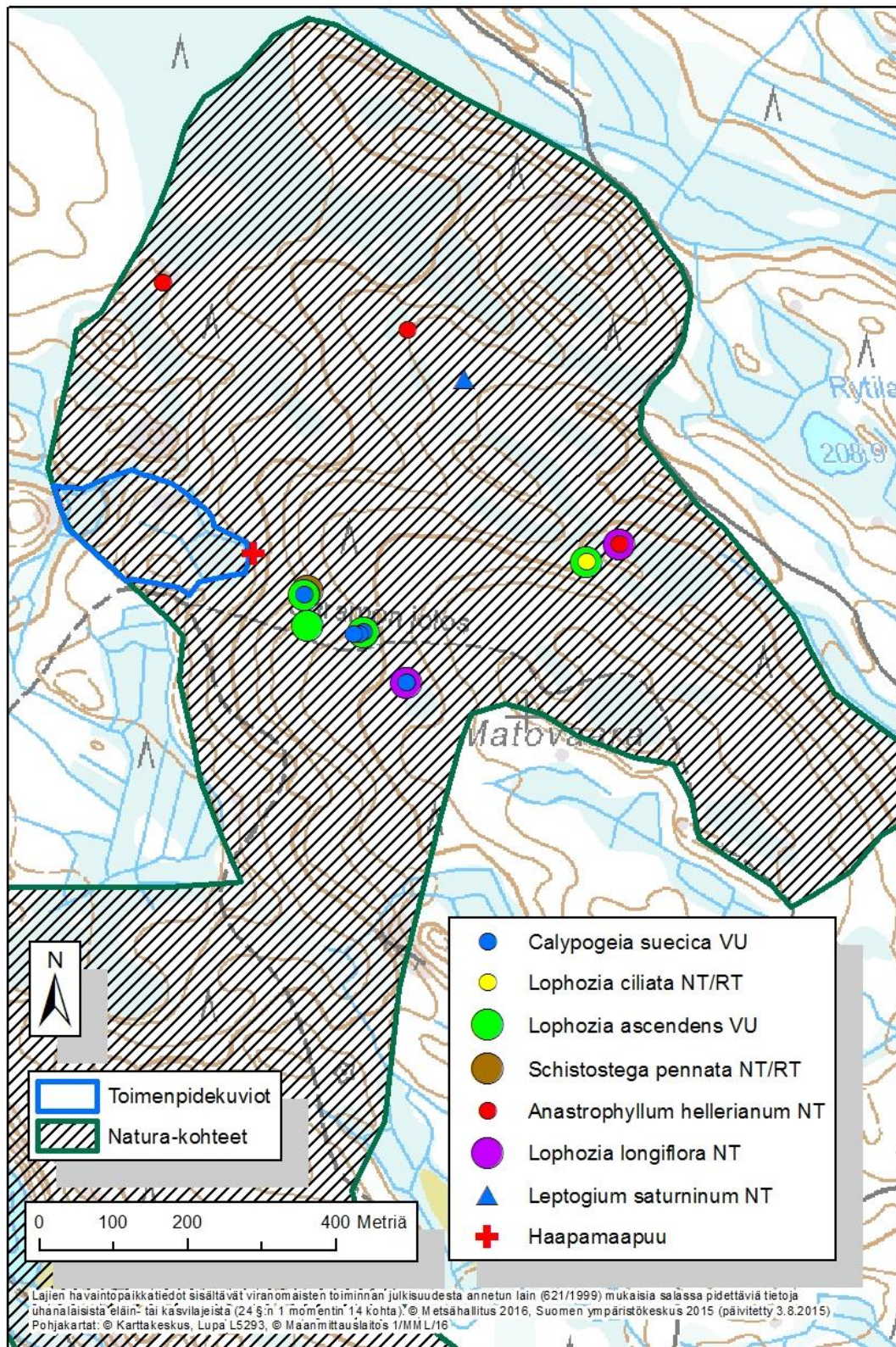
Pitkälammen pohjoispuolella sijaitsevilta toimenpidekuvioilta ei havaittu huomionarvoista lajistoa lukuun ottamatta kohteen eteläisimmän toimenpidekuvion pohjoisrajalla sijaitsevaa raitaa, jolla kasvaa runsaasti raidankehkojäkälää (*Lobaria pulmonaria*) NT. Raita sijaitsee kuitenkin n. 20 metrin etäisyydellä täytettävästä ojasta, joten uhkaa ei raidankehkojäkälään kohdistune. Kohteen itäisimmällä kuviolla on ojan yli kaatunut vanha mäntymaapuu, joka suositellaan säilytettävän mahdollisimman ehjänä ojaa täytettäessä. Etäällä toimenpidekuvioista Pitkälammen laskupurossa esiintyy uhanalaisen ja erityisesti suojeltavan korpipohtosammalen kasvusto (*Herzogiella turfacea*) VU. Erityistä huomioita kannattaa kiinnittää toimenpidekuvioiden vesiensuojeluun, jotta mahdollisesti ennallistamisessa syntyvät kiintoaineskuormitukset eivät heikentäisi alapuolisissa pienvesissä ja niiden rannoilla sijaitsevia sammalkasvustoja. (Kuva 5)

Paistinvaaran pohjoisrinteen tyvellä sijaitsevilla toimenpidekuvioilta tavattiin kantoraippasammalta (*Anastrophyllum hellerianum*) NT ja raidankeuhkojäkälää (*Lobaria pulmonaria*) NT. Esiintymät eivät kuitenkaan vaadi erityistä huomioon ottamista ennallistamistoimia toteutettaessa. Kohteen kuvioilla havaittiin useissa kohdin myös lähteisyyttä. Lähteiköt ovat karuja ja erityistä lajistoa niissä ei havaittu. Lähteikköjen kaivamista ja niissä koneilla liikkumista tulee kuitenkin ennallistamistöitä tehdessä välttää. (Kuva 6).

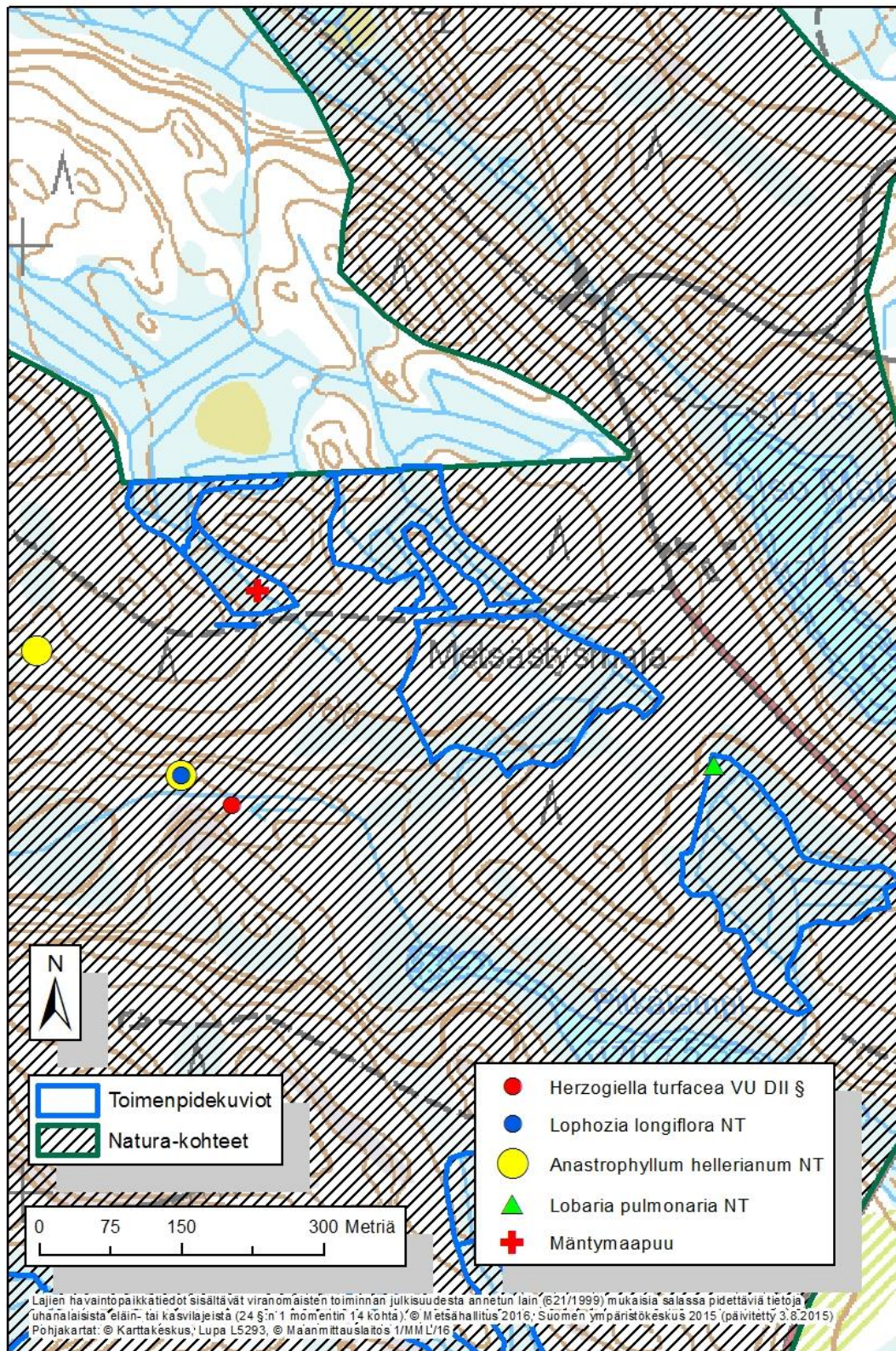
Paistinlampien ympäristöstä havaittiin muutamia huomionarvoisten lahoppuulla elävien maksasammalien kasvustoja, mutta pääosin toimenpidekuvioiden ulkopuolelta. Lammen eteläpuolella laskupuron penkalla sijaitsee mäntymaapuukelo, jolla kasvaa kantoraippasammal runsaana (*Anastrophyllum hellerianum*) NT. Maapuu tulee ottaa huomioon ja säästää se mahdollisia puronkunnostustoimia toteutettaessa. (Kuva 7).

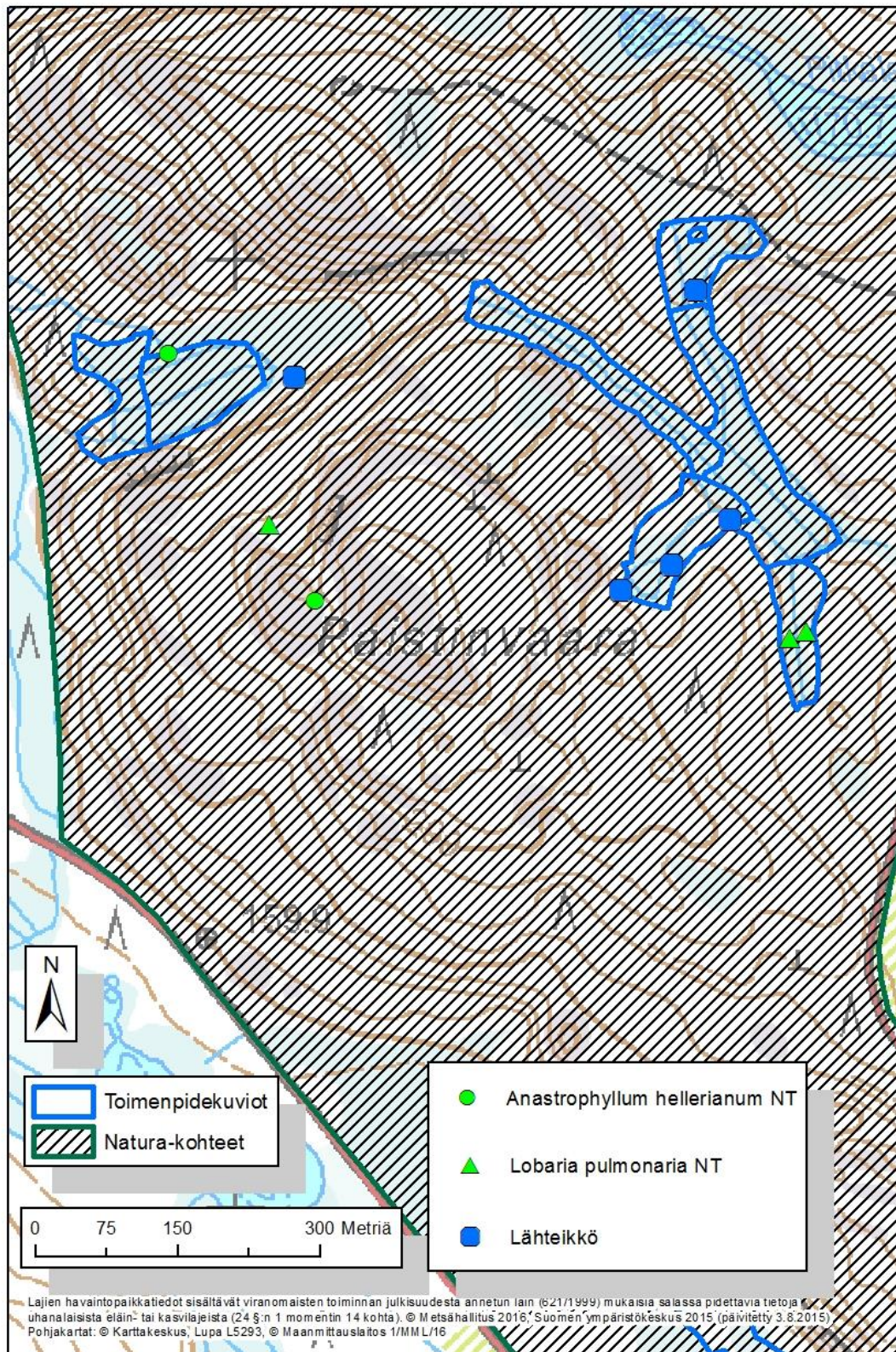
Kuva 3. Majavien rakentama keko Pitkälammen pohjoisrannalla.

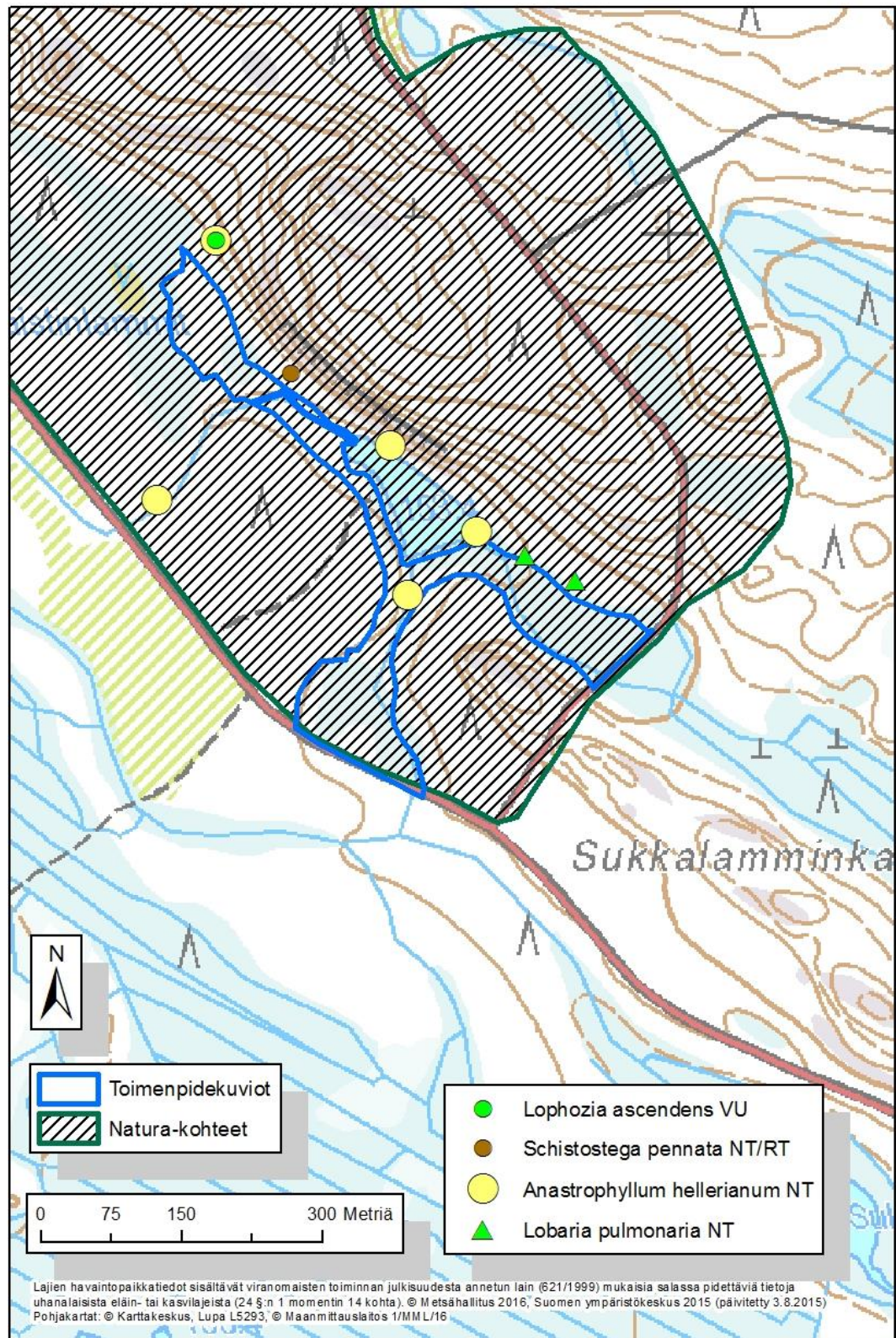
Kuva 4. Kartoituksen mielenkiintoiset lajihavainnot Matovaarassa. Kaikki havainnot eivät karttaesityksessä näy havaintojen päällekkäisyyksien vuoksi.

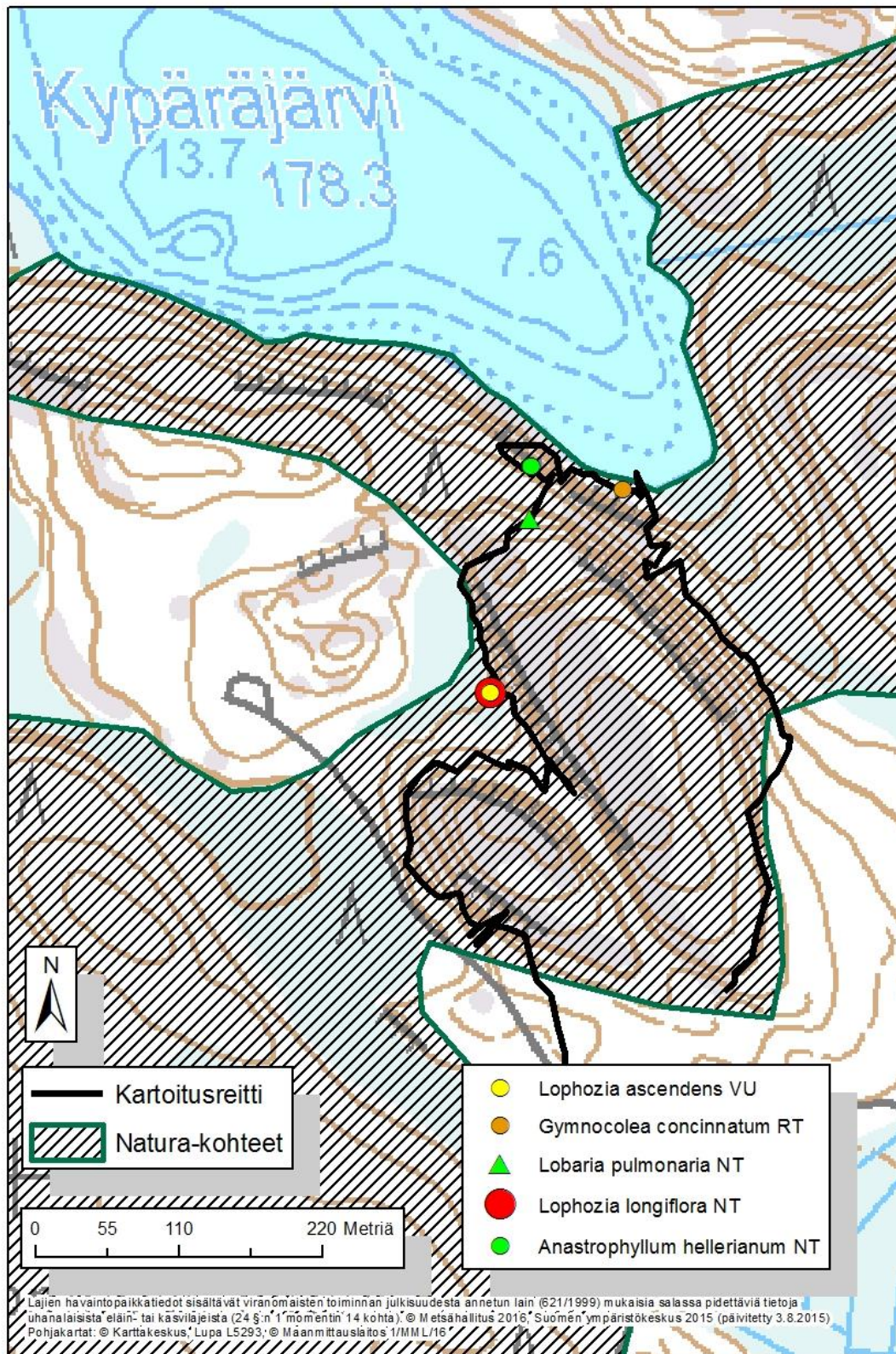
Kuva 5. Kartoituksen mielenkiintoiset lajihavainnot Pitkälammella.

Kuva 6. Kartoituksen mielenkiintoiset lajihavainnot Paistinvaaarella.

Kuva 7. Kartoituksen mielenkiintoiset lajihavainnot Paistinlammilla.

Kuva 8. Kartoituksen mielenkiintoiset lajihavainnot ja kartoitusreitti Kypäräjärvellä. Kaikki havainnot eivät karttaesityksessä näy havaintojen päällekkäisyyksien vuoksi.